

Mama

Με αφετηρία το Ντακάρ, ακολουθούμε μια συναρπαστική πορεία 7.000 χλμ., από τη γαλλόφωνη Σαχέλ προς την καρδιά της Αφρικής...

Africa!

ΜΕΣΙΕ, μεσιέ! Σα βα; Μπον μπον; Καντό; ☺ Ευπνάω και ακόμα αυτές οι λέξεις αντηχούν σ' αυτιά μου. Είναι δύο μήνες τώρα που κινούμαστε στη γαλλόφωνη ζώνη της Αφρικής και αντιλαμβάνομαι ότι πλέον το «μπονζούρ» έρχεται στα χείλη πιο εύκολα από το «καλημέρα».

Ήταν μέσα Ιουνίου όταν βρισκόμασταν στο Ντακάρ, αρκετά κουρασμένοι -ομολογούμενως- μετά το πέρασμα της ερήμου, με την ψυχολογία ότι είχαμε φτάσει στο τέρμα. Κι όμως, το Ντακάρ ήταν μόνο μια καινούργια αρχή. Ένα μήνα μετά, να 'μαστε, πλέον, στην καρδιά της πείρου αυτής που ούτε μία μέρα δεν έχει σταματήσει να μας εκπλήσσει - θετικά και αρνητικά. Η διάσχιση της δυτικής Αφρικής είναι ένα μεγάλο ταξίδι, λαογραφικό (σε μερικές από τις φτωχότερες χώρες του κόσμου) και ψυχογραφικό (του ίδιου σου του εαυτού)...

* *Κύριε, κύριε! Είστε καλά; Γλυκά; Δωράκι;*

Το Ντακάρ των αντιθέσεων

Μιλάμε για την πιο εξευρωπαϊσμένη πρωτεύουσα της δυτικής Αφρικής. Πέρα από την προνομιακή θέση της (στο δυτικότερο άκρο της ηπείρου), την έντονη νυχτερινή ζωή, την άρρυθμη μουσική Mbalax ως καθημερινό της soundtrack και τους χιλιάδες μικροπωλητές του δρόμου, αυτό που τη χαρακτηρίζει είναι η πρόσμιξη του πληθυσμού της. Ο φτωχός και ο πλούσιος, ο μαύρος και ο λευκός πουθενά αλλού δε βρίσκονται τόσο δίπλα ο ένας στον άλλο.

Εμείς είχαμε δύο παρέες στο Ντακάρ: τον Αμπντουλάχ με τον Μπάμπα, δύο πιτσιρικάδες από τη φτωχογειτονιά του Ουακάμ, και τον Ζοζέφ Αζράρ, ένα Λιβανέζο επιχειρηματία που μένει σε ένα πολυτελές διαμέρισμα δίπλα στην προεδρική κατοικία. Με τους πρώτους κυκλοφορούσαμε στην αγορά Σάνταγκα και τρώγαμε σε φθηνά fast food. Μπήκαμε στα σπίτια τους, όπου ζουν με τα βασικά, ο ένας πάνω στον άλλο, γονείς, αδέρφια και ανίψια. Είδαμε ότι εκπέμπει θετική ενέργεια η φτώχεια τους. Η αγωνία τους; Να καταφέρουν να φύγουν στην Ευρώπη για ένα καλύτερο μέλλον. **Τους αποθαρρύνανε...**

Είναι δύσκολη η ζωή γι' αυτά τα παιδιά, γιατί η μπουρζουαζία του Ντακάρ -λευκή και μαύρη- είναι δίπλα τους, κυκλοφορεί στους ίδιους δρόμους, ζει στις διπλάνες γειτονιές και μπορούν να συγκρίνουν. «Δεν υπάρχει κλειστός κύκλος στο Ντακάρ», όπως θα μας πει ο Ζοζέφ. «Εδώ έχουμε κοινούς γνωστούς, μιλάμε μεταξύ μας καθημερινά».

BERTOUA	240
YAOUNDE	574
DOUALA	820
BATA	1206
LIBREVILLE	1478

Προς τη χώρα των Ντόγκον

Οι πανύψηλοι Σενεγαλέζοι Γουόλφ σε εξοντώνουν με την εμμονή τους να γίνετε φίλοι «με το καλημέρα». Δεν προλαβαίνεις να κάνεις δεξιά και σε περικυκλώνουν. Πού να βγάλεις τη μηχανή να φωτογραφίσεις σε κάποια λαϊκή αγορά... Σε έφαγαν! Όχι με κακές διαθέσεις, προς Θεού. Για να σε γνωρίσουν απλά ή για να πάρουν κάτι από σένα, τον πλούσιο λευκό: ένα σιλό, ένα γλυκό, τίποτα ψιλά CFA, στιδήποτε.

Στο Μάλι είναι λίγο πιο ήπιοι οι άνθρωποι. Μπαίνοντας από τα δυτικά κυριαρχεί η φυλή Μπαμπάρα (33% του πληθυσμού). Χαρακτηριστικό τους, η αφασία. Παράδειγμα; Φτάνοντας στα σύνορα από την πόλη Κιντίρα, βρήκαμε τελωνειακούς και αστυνομικούς εν ώρα... τιπουτζέν (παραδοσιακό ρύζι με κρέας και λαχανικά). Οι πρώτοι μάς είπαν να περιμένουμε μέχρι να τελειώσουν ώστε να σφραγίσουν το Carnet de Passage. Οι δεύτεροι μάς προσκάλεσαν να τοιπήσαμε και μόνο μετά σφράγισαν τα διαβατήρια!

Με τέτοια υποδοχή, αισθανθήκαμε όμορφα στο Μάλι από την πρώτη μέρα. Ίσως γι' αυτό και μπήκαμε αμέσως στα βαθιά. Από την Καή (μια πόλη πάνω στον ποταμό Σενεγάλη), αντί να ακολουθήσουμε την άσφαλτο, πήραμε το χωματόδρομο για Μπαμάκο. Την επομένη τα χρειαστήκαμε, ακολουθώντας την όχθη του ποταμού, λόγω της βαθιάς λάσπης σε κάποια σημεία, αλλά άξιζε τον κόπο. Η άφιξή μας στην Μπαφουλαμπέ, με πλοίαριο από την απέναντι όχθη του Σενεγάλη, ήταν όλα τα λεφτά, σαν φωτογραφία και σαν ανάμνηση. Το ίδιο βράδυ ξενοχτήσαμε με τους χορούς των ντόπιων, στο υπαίθριο πάρτι που έστησαν κάποιοι υποψήφιοι των βουλευτικών εκλογών. Με διαγωνισμούς χορού και T-shirt κερδίζονται οι έδρες στην Αφρική, στην καλύτερη περίπτωση. Στη χειρότερη; Με ξύλο και παρακάραξη των αποτελεσμάτων...

Ύστερα από ένα ευχάριστο σαββατοκύριακο στην Μπαμάκο, ακολουθήσαμε τον ποταμό Νίγηρα μέχρι το ανατολικό άκρο της χώρας. Έπειτα από μια διανυκτέρευση στην παραμυθένια Ντζενέ, ένα χωριό-νησί στον αποξηραμένο ποταμό Μπάνι, με το μεγαλύτερο τζαμί από τούβλα λάσπης στον κόσμο, κι έναν καφέ στο λιμάνι του Μόπι με τις αμέτρητες πυρόγες, φτάσαμε στη Μαντιαγκάρα. Εκεί μπαίνεις στη χώρα των Ντόγκον. Μαγευτικό μέρος... Μείναμε εκεί μόνο δυομισί μέρες, παρά με τον ευγενέστατο οδηγό μας, τον Μπουμπαγκάρ. Αυτό που ζήσαμε ήταν η ευγενική φύση αυτών των ανθρώπων και η ανθεκτικότητά τους στη ζέστη και την έλλειψη νερού και τροφής. Για να πάρουν ενέργεια, οι γέροντες μασούν διαρκώς φιστίκια κόλα, κάτι σαν ήπιο ναρκωτικό. Τους χαρίζεις ένα και σου ανοίγουν το σπίτι τους - και αυτό, παρ' ό,τι ο τουρισμός έχει εισχωρήσει κι εδώ. Το δεύτερο βράδυ διανυκτερεύσαμε στο Μπενιματό, ένα μυστηριακό χωριό χωρίς ρεύμα, με νερό από το πηγάδι, πάνω στο βράχο. Τα παιδιά έπαιζαν και τραγουδούσαν μέχρι τα μεσάνυχτα, ενώ ένα σπίτι μόνο διέθετε τηλεόραση - συνδεδεμένη με 12βολτη μπαταρία, παρακαλώ! Το δείπνο και ο ύπνος κάτω από τα αστέρια, πάνω στη σκεπή ενός σπιτιού, με τις φωνές των παιδιών να αντιλαλούν στους βράχους, είναι από τις εμπειρίες που δεν ξεχνάς εύκολα.

Με τους «Γιατρούς Χωρίς Σύνορα»

Στις πόλεις Μαντάουα και Μπούζα του Νίγηρα υπάρχει καμπ που διευθύνεται από το γραφείο Αθηνών της MSF. Στην αποστολή βρίσκεται και ο Θεσσαλονικιός γιατρός Άγγελος Τριάντος. Ύστερα από συνεννόηση με την ελληνική MSF, φιλοξενήκαμε στο καμπ, όπου είδαμε πώς ζουν οι εθελοντές (λιτά!) και πώς υποστηρίζουν τα υποσιτισμένα παιδιά της περιοχής, τα οποία αφθονούν, δυστυχώς, ειδικά τώρα, την εποχή της σποράς. Ελλείψει ντόπιων προϊόντων, οι οικογένειες αναγκάζονται να προμηθεύονται τρόφιμα από την αγορά, οπότε στις ασθενέστερες οικονομικά δεν μπορούν να χορήγησουν όλα τα στόματα. Πιο ευαίσθητα είναι τα παιδιά έως πέντε χρόνων και οι στατιστικές είναι ανατριχιαστικές, αν συνηγορήσουμε και τις σθένειες που τα προσβάλλουν: 113 στα 1.000 πεθαίνουν! Εκεί παρεμβαίνει η MSF με προγράμματα ιατρικής παρακολούθησης, φαρμακευτικής περίθαλψης και επισιτισμού, σε συνεργασία πάντα με τις τοπικές αρχές. Δεδομένου ότι η συγκεκριμένη οργάνωση δε στηρίζεται σε χορηγούς και κυβερνητικές επιδοτήσεις, η δική μας συνεισφορά της επιτρέπει να δίνει ελπίδα στα παιδιά της Αφρικής. Κάντε τον κόπο να μπείτε στο www.msf.gr και θα δείτε πώς μπορούμε να βοηθήσουμε απλά και ανώνυμα.

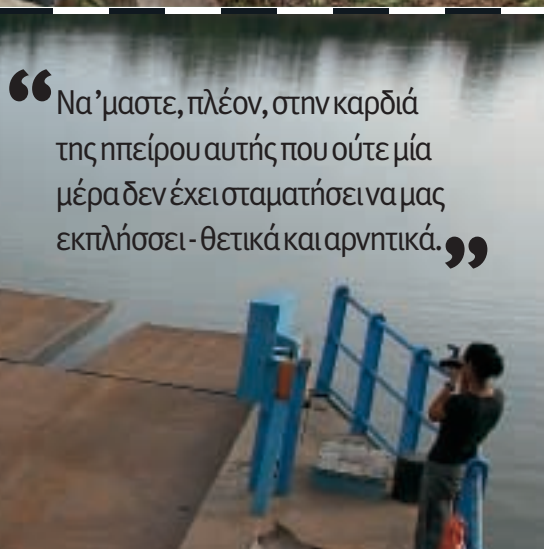
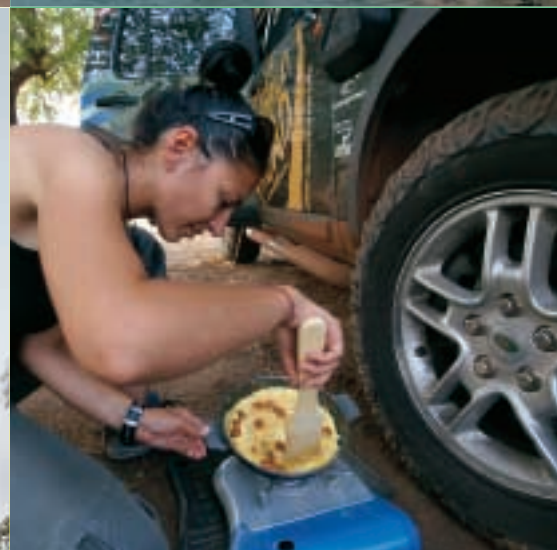
Με τους φτωχότερους του κόσμου...

Επιλέγοντας να κινηθούμε στη Σαχέλ, αντί στα παράλια του Ατλαντικού (για να παρακάμψουμε χώρες σαν τη Σιέρα Λεόνε, τη Λιβερία και τη Νιγηρία), είχε ως αποτέλεσμα να βιώσουμε έντονα το μουσουλμανικό στοιχείο. Η φωνή του ιμάμη μας κοίμιζε κάθε βράδυ από τη Σενεγάλη μέχρι τον νότιο Καμερούν. Δυστυχώς, κοιμίζει και τους κατοίκους, που προτιμούν να προσεύχονται πέντε φορές τη μέρα, παρά να πάρουν τη ζωή στα χέρια τους. Οι άντρες, εννοείται, γιατί οι γυναίκες τραβούν όλα τα δεινά: γεννούν 7-8 παιδιά, τα μεγαλώνουν μόνες και δουλεύουν στα χωράφια κουβαλώντας τα στις πλάτες τους.

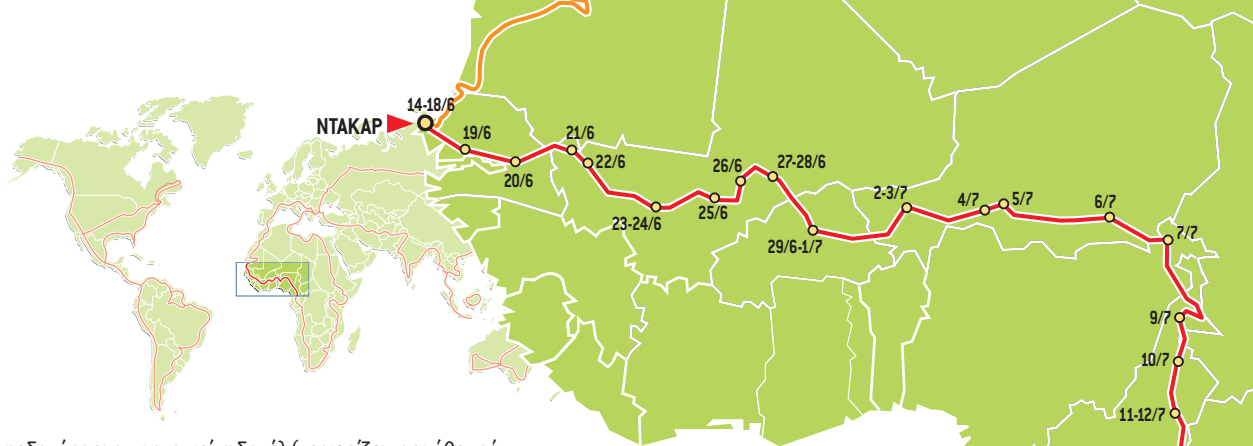

ΠΩΣ ΟΔΗΓΟΥΝ ΕΔΩ;

Σενεγάλη: Τα στέλεχια μπουκίρια στο Ντακάρ προξενούνται αποκλειστικά από τα άθλια ΚΤΕΑ, που σταματούν οπουδήποτε για να πάρουν επιβάρση. Η προελαίωτη, προαιρετική γενική...
Μάλι: Προσοχή τη νύχτα στην κακοφωτισμένη Μπαμάκο. Ελάχιστη η κίνηση στο επαρχιακό δίκτυο και πιο ήπιοι οι οδηγοί. Παντού επιβραδυντικά bumps στις εισόδους των χωριών.
Μπουρκίνα Φάσο: Χιλιάδες μηχανάκια που ξεφυτρώνουν από παντού στην Ουαγκαντούγκου. Έμπιστοι οδηγοί γενικά.
Νίγηρας: Οι καλύτεροι οδηγοί της δυτικής Αφρικής. Ξέβονται την προελαίωτη και δε βιάζονται. Κάποια bumps στις εισόδους χωριών μπορούν να καταστρέψουν την ανάρτηση, αν δεν προσέξεις.
Νιγηρία: Προσοχή όταν προσπερνάτε bush taxi. Τα πόδια των επιβατών κρέμονται σαν σαφύλια από την καρότσα. Στο Μάιντουκούρι οδηγοί σαν τρελοί, προσπερνούν οπουδήποτε και κορνάρουν αδιάλειπτα.
Καμερούν: Παρά τα συνεχή μπλόκα, τα μηχανάκια-ταξί κάνουν σφίνες από παντού, συνήθως με τρεις ή τέσσερις επιβάτες! Χαρακτηριστικές οι πινακίδες του τύπου «εδώ 4 νεκροί» για σωφρονισμό...

“Να ’μαστε, πλέον, στην καρδιά της ηπείρου αυτής που ούτε μία μέρα δεν έχει σταματήσει να μας εκπλήσσει - θετικά και αρνητικά.”

Αν προσθέσετε την απειλητική τάση της Σαχάρας να... καταπιεί τη Σαχέλ (περιορίζοντας κάθε χρόνο τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις), διόλου τυχαία το Μάλι, η Νιγηρική Φάσο και η Νίγηρας παραμένουν από τις φτωχότερες χώρες του κόσμου, παρά την εξωτερική βοήθεια. Τα σύνορα των χωρών αυτών (όπως σχεδόν παντού στην Αφρική) είναι τεχνητά, προϊόν της αποικιοκρατίας, δηλαδή. Οι άνθρωποι δε διαφέρουν μεταξύ τους από κράτος σε κράτος, όσο από περιοχή σε περιοχή στο καθένα από αυτά. Η φυλή Χάουζα, για παράδειγμα, κυριαρχεί στα νότια του Νίγηρα και ισοδυναμεί με το 68% του πληθυσμού της Νιγηρίας, που, όμως, απαρτίζεται από 250 ακόμη φυλές, καθεμία με δική της γλώσσα. Αν λάβετε υπόψη σας και τα οικονομικά συμφέροντα (βλ. πετρέλαιο στο δέλτα του Νίγηρα), να γιατί αυτές οι χώρες θυμίζουν συνήθως ζώνη πολέμου.

Τι σημαίνει αυτό για τους ξένους ταξιδιώτες σαν κι εμάς; Ένα προκαταβολικό αίσθημα ανασφάλειας, περισσότερο χάρη στα όσα έχει ακούσει από πριν, παρά στα όσα αντιμετωπίζεις τελικά. Η Νιγηρία ήταν το μόνιμο άγχος μας από το Ντακάρ κι έπειτα - γιατί να το κρύψουμε; Για να αποφύγουμε το Λάγος και για να μη μας... απαγάγουν στο δέλτα του πετρελαίου, διασχίσαμε το νότιο Νίγηρα και από το νοτιοανατολικό του άκρο μπήκαμε στη Νιγηρία. Την οποία διασχίσαμε σε μόλις 8 ώρες, κάνοντας μόνο μία στάση στα 400 χλμ., για φουλάρισμα, στο φιλικό, χιουμορίστες και... φιλέλληνες απ' όλους στη δυτική Αφρική.

Έτσι, μέχρι να μπούμε στο Καμερούν, η εικόνα του Νίγηρα ήταν αυτή που χαρακτήριζε περισσότερο στη μνήμη μας. Η Νιαμέι είναι μια φιλόξενη πρωτεύουσα πάνω στο Νίγηρα ποταμό. Εδώ μπορείς να πάρεις μια πύργα και να απολαύσεις ένα αξέχαστο ηλιοβασίλεμα ανάμεσα σε γυναίκες που κάνουν την μπουγάδα τους στο ποτάμι, σε άντρες που διαβάζουν το κοράνι και σε πιτσιρίκια που παίζουν μπάλα στην όχθη. Από εκεί και πέρα, μιλάμε για ένα μονότονο ταξίδι 1.500 χλμ. μέσα στην άγονη Σαχέλ, όπου το μόνο που φυτρώνει είναι τα κρεμμύδια.

Η χώρα αυτή δεν έχει να επιδείξει πολλά αξιόθετα, αξίζει να την επισκεφτεί, όμως, κανείς, για να δει πόσο στωικά αντιμετωπίζουν αυτοί οι άνθρωποι τη φτώχεια τους.

Ο Νίγηρας, η φτωχότερη χώρα του κόσμου, δίνει μαθήματα ζωής σ' εμάς που τα έχουμε όλα και όλα μας λείπουν. Μετά την επαφή, μάλιστα, με τους «Γιατρούς Χωρίς Σύνορα», που μας απέδειξε ότι τα υποσιτισμένα παιδιά αφρονούν, άλλαξε η οπτική με την οποία αντιμετωπίζαμε το ταξίδι μας...

Επιτέλους, στο Καμερούν!

Δεν το κρύβουμε ότι νιώσαμε ευτυχισμένοι όταν μπήκαμε στη χώρα αυτή. Όχι μόνο γιατί τέλειωσε ο βραχνάς της Νιγηρίας, αλλά γιατί βρεθήκαμε σε πιο φιλόξενο περιβάλλον. Τέρμα η άμμος και τα σαραντάρια υπό σκιάν. Το πράσινο κυριαρχεί από το βορρά της χώρας κιόλας, ενώ στα νότια μιλάμε για τροπικό δάσος. Οι φόβοι μας ότι θα αποκλειστούμε στο Extreme-Nord της χώρας λόγω βροχών δε βγήκαν αληθινοί και, έτσι, απολαύσαμε κάθε διαδρομή μας για μία εβδομάδα μέχρι να φτάσουμε στη Γαιουντέ. Ήταν η πρώτη μας δροσερή εβδομάδα μετά το βόρειο Μαρόκο... Από τη Μαρούα, κινηθήκαμε στα όρη Μαντάρα, περάσαμε φυσικωμένα ποτάμια και βρήκαμε παραδοσιακά χωριουδάκια στην αυθεντική τους μορφή, αν και δεν είδαμε τους ντόπιους της φυλής Μάφα γυμνούς - όπως μάθαμε ότι κυκλοφορούσαν, μέχρι να έρθουν οι τουρίστες. Μετά την Γκαρούα και την Νγκαουντερέ, πήραμε έναν εκπληκτικό κωματόδρομο που μας πήγε μέχρι τα σύνορα με την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, μέσα σε πυκνό τροπικό δάσος, και από εκεί καταλήξαμε στην πρωτεύουσα - τον τερματισμό μας γι' αυτόν τον μήνα. Εκεί μας περίμενε ο Λευτέρης Παππάς, που έχει τον πιο παλιό φούρνο της χώρας (Καλαφατάς, από το 1927!), και άλλοι ομογενείς, καινούργιοι φίλοι όλοι. Απίστευτοι Έλληνες της Αφρικής που έχουν τόσα να αφηγηθούν... Περισσότερα, όμως, για την περιοχή αυτή του Ισημερινού, στο επόμενο τεύχος, οπότε, αν όλα πάνε καλά, θα έχουμε διασχίσει την Γκαμπόν, το διαμελισμένο Κόνγκο και την Ανγκόλα και θα είμαστε και στην έρημο της Ναμίμπια. Χειμώνα καιρό -για εμάς- αυτήν τη φορά... Α. Τ.

14-18/6/2007

Ντακάρ (9.879 χλμ.): Ανάπτυξη σε παραλιακό κτήμα, σέρβις στο Discovery και καλή παρέα με ντόπιους...

19/6/2007

Κοσάκ (10.332 χλμ.): Στην πόλη των φυσικών κατασκηνώσεων στο κορυφαίο ξενοδοχείο δίπλα στο ποτάμι.

20/6/2007

Τομακόοντα (10.617 χλμ.): Τελευταίο μας νύκτα στη Σενεγάλη, στο τελευταίο μπιρβούκι του Ρήλθου Ντακάρ.

21/6/2007

Φορ ντε Μεντί, Μάη (10.944 χλμ.): Εξερεύνηση στους υπέρτοκους καταρράκτες Ντε Φεπού και κατασκίνωση έξω από το Fort de Medine.

22/6/2007

Μποφουαμπέ (11.127 χλμ.): Το Discovery σε ηθιοπία, για να περάσουμε το Σενεγάλη προς την Μποφουαμπέ.

23-24/6/2007

Μπαράκο (11.564 χλμ.): Κατασκίνωση σε βιβανέζικο ξενοδοχείο και γείσιση από τη ζωή της πόλης, παρέα με τον Zan, υπεόθνητο της εδώ Land Rover.

25/6/2007

Τεργκαρσούγκου (11.939 χλμ.): Ανακαλύπτουμε έναν αγροτουριστικό παράδεισο που έφτιαξε Γάλλος ιερπόστολος στις άδεις του Νίγηρα.

26/6/2007

Μεζενέ (12.183 χλμ.): Βρίσκουμε την κ. Πάμο Σιντάο, γνωστή για το υφάσμα Μπαγκολάν (με βαφή από λάσπη), και γνωρίζουμε με το Νουσοφρικάνο Άντονι Ράιτφορντ με το παλιό Land Cruiser και συνταξιδιώτες...

27-28/6/2007

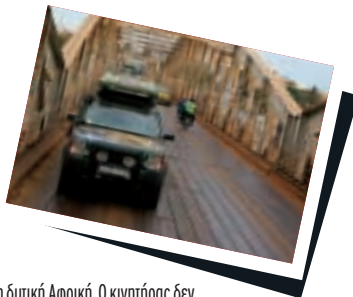
Χώρα Ντόγκον (12.420 χλμ.): Χαμένοι στο χώρο και το χρόνο των Ντόγκον. Τους προσφέρουμε φυσικά κόλλα κι εκείνοι δύο αξέχαστες νύκτες πάνω στους βράχους.

29/6-1/7/2007

Ουαγκαντογκου, Μπουρκίνα Φάσο (12.797 χλμ.): Κατασκηνώνουμε στο ξενοδοχείο OK Inn, στην πιο ομόφορη πρωτεύουσα της δυτικής Αφρικής.

2-3/7/2007

Νιαμέι (13.317 χλμ.): Δωρεάν κάμπινγκ στο Grand Hotel και εκπληκτικές εικόνες μέσα από πύργα στο Νίγηρα.

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ DISCOVERY

Συνολικά χλμ.: 16.895
Χλμ. διαδρομής: 7.016
Λίτρα ντίζελ: 874
Λίτρα/100 χλμ.: 12,4

Παρατηρήσεις: Θαυμάσια τα πήγε το Discovery3 στη δυτική Αφρική. Ο κινητήρας δεν έκοψε γραμμάριο ιλαδίου από το Ντακάρ μέχρι το Καμερούν, ενώ η μέση κατανάλωση της διαδρομής έπεσε στα 12,4 λίτρα/100 χλμ., αφού συνήθως ταξιδεύουμε με 100 χλμ./ώρα και 6η σε άσφαλτο ή χώμα. Με συνολικά 24.395 χλμ. στο οδόμετρο, το αυτοκίνητο είναι μισόφ, όπως την πρώτη μέρα, και δεν ακούγεται ο παραμικρός τριγμός, πέρα από τη «made in Greece» συρταριέρα μας. Παλιό και ο κηλιδωτός, που δούλεψε υπερωρίες αυτόν τον μήνα, επιτρέποντάς μας να επιζήσουμε με 40 και βόλε βαθμούς Κελσίου σε καθημερινή βάση. Όσο για το Discoverer STT της Cooper, χάρη στον άκρα υγιή -παρά την ταλαιπωρία για 17.000 χλμ.- και όλα δείχνουν ότι άνετα θα μας πάνε μέχρι το Κέπ Τάουν.

FAQ

Κόστος βίζας για Μπουρκίνα Φάσο: 28.000 CFA στο Ντακάρ, 10.000 CFA στα σύνορα... **Κόστος βίζας για Καμερούν:** 50.000 CFA στο Ντακάρ. **Κόστος βίζας για Νιγηρία:** 26.000 CFA στη Νιαμέι. **Κόστος ντίζελ:** 560 CFA στη Σενεγάλη, 525 CFA στο Μάη, 570 CFA στο Νίγηρα, 96 νόια στη Νιγηρία, 535-570 CFA στο Καμερούν. **Έχει διόδια στη Δ. Αφρική;** Στην Μπουρκίνα Φάσο, στο Νίγηρα και στο Καμερούν (300-1.000 CFA/100 χλμ.). **Πώς φωνάζουν τους ψευδείς «Τουμπάν» οι Μπαμπάρα, «Νασόδο» οι Χάουζα... Ισοτιμίες:** 1 ευρώ = 650 CFA = 176 νόια **ΤΙ ΘΑ ΧΡΕΙΑΣΤΕΙΤΕ...** Χάρτη Michelin No 741, Lonely Planet West Africa, φυσικά κόλλα για τους γέροντες Ντόγκον (3.000 CFA/κιλό), σπιτό και κοραμπές για τα παιδιά, εντομοαπωθητικό Citronelle, χαπάκια μαλάριας (Lariam), Fenistil για τα τσιμπήματα, γάλα σε σκόνη για τον πρωινό καφέ, αδιάβροχο στο Καμερούν.

